

om kirriko us finni, sest sis ei olle keddate saäl, kes oppust annap. Sedda ei woi sallata, et se oppus, mes ma rahwa latse kottun sawa, waga kassin nink puduline om, ni sama ka se, mes wäikolaste kolin antas. Eis eesmält awwatas neile laiembra teedmise nink süwwämba tundmise usse wallale, kui neima nakkawa Jumala lawwale kääma. Kirriko kangli nink altri päält jaetas figile, kea issonewa nink jañonewa iggawetse ello pärra, se taima leib nink se ello wessü, mes sõant rahbul pañep. Ent kirriko kangli päle nink altri ette ei tulle mitte kiit targa kotto oppust andma, kea Jumalast läbhätetas sedda ilma walgustama, enge figist ennege üts, se se koggoduse karjuses om säetu, kent pärralt se kirrik om. Ei anna ka sesama üts mitte figist asjust oppust, mes teima essi tijap nink tunnep, enge ennege säratist, mes tarbis teima essiärralikult om säetu. Kirriko oppetajal ei olle mitte säduš ehk lubba ilmlikust asjust kirrikun oppust anda; ei kule koggodus altri ehk kangli päält middake päiwaš, kuust nink taima tähtist eñamb kui sedda, mes pühha kirri neist tunnistap; ei middake wöraitš maiš nink neide sädušist, neide ellajist, neide linust; ei middake mitmist tubhandist teedmise nink tundmise wäärt asjust, mes siin ja saäl sure ilma pääl sündiwa nink meijesuggutse film kuñage nätta ei sa. Ent siesti om sārane laiemb teedmine nink süwwämb tundmine henge walgustamises waja, figile waja, kea Jumala laste nimme kandwa nink Jumala armust nink heldusest tabiwa offa saija. Sedda eñamb sa kulet, mes targa inemise üttest ehk töifest asjast ütsewa ehk mõtlewa, sedda targembas saat sa essi ka; jah, üttele oppetetu mehhel läbhäp segi teima henge ärratamises tarbis, kui ta kulep, mes ta peap naarma ehk põlgma. Sest se läbbi teima sunnitas, wastakõnelema nink oima teedmise nink tundmise süwwiusest päiwa ette toma, mes muido olles sõame pohja jānu nink sinna kaonu. Üts pöld, mes kuñage ei liguteta, jāap wimate tuimas nink ei tahha eñamb sammeltse kanda; ent mes ellajist sökkutas, kost adder saggede läbbikāip, kōhhe wāffe päle wetas, ehk mulda, ehk sawwi, ehk muud, mes muijal kōhhegi ei kōlba, se an-

nap aigo mõda rohkeste wilja. Ni om ka waimo rigin. Sedda eñamb lifumist om tutta hengide sean, ni et teake ei panne oima punda rättiko sisse, enge eggautš annap wälja wahhetajide kätte, mes täl om, sedda rohkeimbide kaswap tundmine nink teedmine rahwa sean nink kannap wimate maggusat tarkuse suggu. Welles om saksas rahwa sean surembat tarkust löida, kui marahwa sean? Sepärast, et saksama paksult rahwast täüs om nink mes eale üts targemb wäljamõtsep seddamaid ramatokirja läbbi awwalikus saap. Eggapāiw tulleswa saksamaal siin ja saäl linun nink küllin ramato wälja, mea tubhande kaupa trükitas nink kiit maad läbbijooskwa ühhest kääst töiste nink figin paigun loetas. Kui meije maal marahwa sean ka sārane waimo lifumine olles; kui siin ka rahwas oppis ülleškirjutama, mes eggautš oiman sõamen tunnep nink mõtsep: sis nakkas ka siin maal waimo luggu pea töiste miñema. Siin trükkitas kül ka egga ajastaja ramatokeist, ent rahwas ei tija sest paljo. Harwaste läbhäp üts ja töine, se lina johhup tulleswa, ka ramatorrükkija mañu sisse ramatur otšma; ent ta ei mõista neide ramatide seast, mes tälle pakkutas, sedda wäljawallitseda, mes täl waja om. Kes hennelle wiffatit tahhap ošta, kül se mõistap wahhet tetta, nink hõllistap üttele ja töist, enne kui ta oštap; ent ramato näust ehk hõllist ei tunne teake ärra, māraneš ta olles. Sepärrast olleme meije kalendriteggija sedda nõuwo mõtnu, tiimahawatsen kalendrin kiit mafele ramatid üllešanda, mes 1848. ajastajast sani ammat Juni kuni 1849 omma wäljatulnu. Siin löwwap sis luggeja üllešpantu ollewat, kuis niimitetu ajal wäljatulnu ramatide päälkirri om, mitto lehhekülge kelleke sissen omma, mes asjust koake oppust annap nink kes sedda ramatur om kirjutanu ehk wäljaandnu, kuñas teima om wäljatulnu nink mes ramato hind om. Kes nüüd sedda „ramato fulutajat“ om läbbiluggenu nink üttele ehk töist ramatur ärramārnu, mes ta tahhap hennelle ošta, sel om se üts kerge assü, ramatopodin ehk trükkija man sedda ramatur töiste seast wäljawallitseda, ehk